

историческо изучение. Отъ горното ясно слѣдва, че църквата има двѣ страни: външна и вътрѣшна. Тѣй ний видимъ, че църквата се разпространява или съкращава въ своитѣ граници, и се намира въ разнo врѣме въ извѣстни отношения къмъ другитѣ чловѣчески общества. Тѣзи е външната ѝ страна. Отъ друга страна ний видимъ, че църквата се грижи за съхранението и изяснението на своето вѣроучение, ако и при това да срѣща прѣпятствия отъ страна на нѣкои свои членове, които отетъпнѣтъ отъ господствующето вѣроучение и съставляватъ ереси и расколи; извършава богослужение и тайнства при такива или други обряди; управлява се отъ иерархия и, наконечъ, стрѣми се да достигне главната цѣль на своето съществуване, въ нравствено усъвършенствование и спасение на своитѣ членове.

Всичко това съставлява вътрѣшната страна, животътъ на църквата.

Отъ тукъ слѣдва, че църковната история като наука е длъжна да изобрази историческиятъ животъ на църквата отъ външна и вътрѣшна страна, а именно: 1) какъ се е разпространявала или съкращавала и въ какво отношение се е намирала къмъ другитѣ общества; 2) какъ се е съхранявало и изяснявало учението на вѣрата и какви ереси и расколи сж се появявали; 3) въ какъвъ видъ е било богослужението и съвършението на тайнствата; 4) какъ е дѣйствувала църковната иерархия и 5) до каква степенъ се е достигнала отъ членовѣтъ на църквата главната ѝ цѣль — нравственото усъвършенствование и спасение.

III.

Источници и пособия.

Источнитѣ на църковната история сж два рода: нѣми и словесни или писменни. Къмъ първитѣ принадлежатъ: църковни здания, икони, разни изображения, кръстове, съседи и пр. Къмъ вторитѣ се отнасятъ: Св. Писание, актове, опрѣдѣления и правила на съборитѣ, символи, литургии, послания съборни отъ църквитѣ и епископитѣ, писанията (творенията) на отцитѣ църковни, житията на святиитѣ, писанията на съврѣменницитѣ за църковнитѣ събития и др. такива. Писмен-